

Cena riaditeľky SZŠ BellAmos

Luboš Precner - Preseľany

Próza - Hraščatá

1. Matulák Štefan - Bojnice
  2. Hliboký Maroš - Giraltovece
  3. Repán Patrik - Martin
- ČU: Heržáková Michaela - Stará Ľubovňa
ČU: Smolíková Diana - Martin

Próza - Hrášky

1. HrDr. Lukáš Počatko, CHrSc. - Michalovce
  2. HrDr. Mária Digoňová, CHrSc. - Giraltovece
  3. Michaela L. Haceková - Kysucké N. Mesto
- ČU: Filip Podhorányi - Martin

Próza - Staré struky

1. HrDr. Martina Košecká - Senec
2. Lucia Gecelovská - Košice/ Praha
3. Chachulová Helena - Plevník-Drienové

Vševred roka 2009

1. HrDr. Lukáš Počatko, CHrSc. - Michalovce
  2. Bubnášová Zuzana - Humenné
  3. Čabák Tomáš - Humenné
- ČU: Jaroslav Šiňanský - Humenné
ČU: Jakubjak Štefan, Kyrz Milan - Novot'

Zvedihraškovia a hraškopátrači

kolektív žiakov MŠ Makarenkova - Partizánske

Poézia - Hraščatá

ČU: Kristína Vranecová - Dobšiná
ČU: Ľudmila Gočálová - Oravské Veselé

Poézia - Hrášky**Cena za poéziu**

HrDr. Lukáš Počatko, CHrSc. - Michalovce
ČU: Christján Majerský - Martin

Poézia - Hrachy

ČU: Veronika Gilániová - Ošadnica

Poézia - Staré struky**Ceny za poéziu**

Jana Barillová - Spišská Nová Ves
HrDr. Mirka Novysedláková - Poprad

Výtvarné práce - Púpätka

1. Leporelo žiakov 1.ročníka ZŠ Dargovských hrdinov Humenné
  2. Leporelo žiakov ZŠ Pribinova - Nováky
  3. Franciska Trembáčová - Poprad
- ČU: Sandrika Vašková - Poprad

Výtvarné práce - Hraškulčatá

1. Stebila Juraj - Kamenica n. Cirochou
  2. Komarcová Simona - Kamenica n. Cirochou
  3. Gnipová Bianka - Kamenica n. Cirochou
- ČU: Leporelo žiakov SZUŠ Dražkovce

Súťaž Janko Hraško ešte žije... pomohli zrealizovať

Súkromná základná škola

BellAmos.sk
www. východná 18, MARTIN

mädokýš

literárny klub

SN Slovenské národné
múzeum

Redakčná rada: Mathej a literárny klub Mädokýš, mathej@seznam.cz, medokys@seznam.cz, ICQ: 225-199-463
Internetová stránka literárneho klubu Mädokýš: <http://www.medokys.szm.sk>
Internetová stránka Súkromnej základnej školy BellAmos Martin: <http://www.bellamos.sk>
Internetová stránka Knihkupectva a antikvariátu Mädokýš - <http://www.madokys.eu>
Internetová stránka súťaže Janko Hraško ešte žije... : <http://www.jankohrasko.host.sk>

mädokýš

Literárna revue literárneho klubu Mädokýš v Martine

*Ako vševred Janko Hraško pomáha
postihnutým deťom a dospelým
svojimi výmyslami a vynálezmi*

Zborník významných prác literárno - výtvarnej súťaže

Janko Hraško ešte žije 2009

Do pozornosti sa dáva...

Str. 1 – Titulná strana

Fotografia Petra Piatka – Víťazné leporelá v turčianskej tráve si obzerá sám Janko Hraško.

Str. 2 – 3 – Víťame vás

Príhovory Jana Cígera z Mädokýša – profesora hraškológie a pani riaditeľky SZŠ BellAmos Anny Thomkovej. Nájdete tu i Správu o súťaži.

Str. 4 – 5 – Víťazné práce z poézie

Hraščatá – Kristína Vranecová, Ľudmila Gočálová; **Hrašky** – HrDr. Lukáš Počatko, CHrSc., Christján Majerský; **Brachy** – Veronika Gilániová; **Staré struky** – Jana Barillová, HrDr. Mirka Novysedláková.

Str. 5 – Cena riaditeľky BellAmos

Báseň Ľuboša Precnera - Majo.

Str. 6 – 9 – Próza - Hraščatá

Víťazné práce v kategórii **Hraščatá** – Matulák Štefan, Hliboký Maroš, Repán Patrik, Heržáková Michaela, Smolíková Diana.

Str. 9 – 10 – Vševed roka 2009

Ocenené práce Vševeda roka - Lukáš Počatko, Bubnášová Zuzana, Čabák Tomáš, Jaroslav Šiňanský, Jakubják Štefan a Kyrzc Milan.

Str. 10 – 15 – Výtvarné práce

Náhľady víťazných výtvarných prác a leporel:

Púpätká - Leporelo žiakov 1.ročníka ZŠ Dargovských hrdinov Humenné, Leporelo žiakov ZŠ Pribinova – Nováky, Franciska Trembáčová, Sandrika Vašková;

Hraškuľčatá - Stebila Juraj, Komarcová Simona, Gnipová Bianka, a fotografia Leporela žiakov SZUŠ Dražkovce.

Str. 16 – 19 – Próza Hrašky

Ocenené práce v kategórii **Hrašky** – HrDr. Lukáš Počatko, CHrSc., HrDr. Mária Digoňová, CHrSc., Michaela Laura Haceková, Filip Podhorányi.

Str. 19 - 21 – Próza Staré struky

Ocenené práce v kategórii **Staré struky** – HrDr. Martina Košecká, Lucia Gecelovská, Helena Chachulová.

Str. 22 - 23 – Slová porotcov

Hodnotenie súťaže slovami porotcov – Martina Füllopa, Zuzky Vavákovéj, Matheja Thomku a Petra Piatka.

Str. 24 – Výsledková listina

Výsledková listina súťaže a ľudia, ktorí pomohli zrealizovať vyhlásenie i príbeh súťaže.

Ctihodná porota, milí priaznivci hraškológie a samozrejme aj Vy, noví držiteľia ojedinelých hraškotitulov a ocenení.

Konštatovanie, že Janko Hraško ešte žije... je konštatovanie vždy s úsmevom, vždy s radosťou, vždy s nadšením, vždy s písaním, kreslením, maľovaním.

Máme za sebou v poradí už 4. ročník a opäť sa počet zapojených autorov ráta na stovky. Masová účasť je už dlhodobá a udržala sa aj po upravení štatútu a pravidiel súťaže, ktorá sa hlavne vo výtvarnej časti stala kolektívnejšou a hlavne sa podarilo zabrániť tomu klasickému opakovaniu motívov. Za posledné dva ročníky sa udržala naozaj vysoká úroveň výtvarných prác a rovnako aj s tým súvisiaceho Vševeda roka. Problém sa ale vyskytol v inom a najviac v nedodržaní pravidiel súťaže, najmä v dodržaní rozmerov výtvarných prác. Tieto boli síce do súťaže akceptované, ale aj napriek nespornej kvalite, nemohli im byť udelené ocenenia. Podobný problém sa vyskytol aj v časti literárnej, kde však aj došlo k určitému poklesu kvality, aj keď samozrejme česť výnimkám, veď inak by sa nemohli udeliť ocenenia. Fantázia, nápad, prekvapenie, zaujímavý motív... Nuž bolo toho pomerne dosť málo.

Napriek všetkému, možno trochu kritickému, vyskytol sa tu človečik, ktorý sa z hraškológiou stotožnil v každej línii a preukázal vysokú mieru talentu aj ako technicko-umelecký vševed, ale zabral aj v literatúre. Lukáš Počatko...

Odmena ho neminie a domov pôjde celkom slušne ovešaný pochvalami, diplomami aj cenami. A jedným zvláštnym poverením. Verím, že svoj obrovský záber bude pre hraškológiu, ale aj pre samého seba využívať a nájdeme cestu k spolupráci. Zároveň je to ponuka aj pre ostatných. Hraškológia a veci s ňou súvisiace sú už definitívne zakorenené nielen v rozprávkach, ale aj v našom rozprávkovo-reálnom živote. Nuž teda vitajte všetci na tomto zelenom poli, vylupujte hraškostruky a hľadajte v nich a popritom aj v sebe malikána Janka Hraška. Vitajte v rozprávkovej republike, meňte fantáziu na naozajstnosť. Kvôli sebe, kvôli úsmevu vášho okolia, alebo len tak, kvôli človečenstvu, sami pre seba.

Jano Cíger z Mädokýša

Hendikepy a zjavenia 4. ročníka súťaže Janko Hraško ešte žije...

„Ťažkú tému sme vybrali, veru ťažkú,“ povzdychli sme si s Jankom Hraškom, keď sme dávali všetky literárne práce dokopy. Kopili sa nám rôzne vynálezy a nápady, skoro sa nám zdalo, že sme na patentovom úrade a nie na literárnej súťaži.

Bol to brainstorming najrôznejších nápadov, niekedy Janko Hraško aj spozornel, že to by snáď zostrojil šlo, ale častejšie len hľadel na obrazovkou a zíval. „Chýba mi tu príbeh, tu by pomohlo viac fantázie, tu zas rozprávkovosti. Žeby to dospelí viedli deti viac k úvahám ako príbehom? Prečo niekto nepridal viac humoru, veď moji hendikepovaní priatelia, sú veľmi veselí a usmievaví? Veď mne nikdy nelahodilo moralizovanie,“ aj si občas Janko povzdychol. „Ale dôležité je, že ľudia sa zamysleli nad hendikepovanými deťmi, niekedy by ale nezaškodilo, aby za nimi skutočne zašli a zistili, akí skvelí skutočne sú.“

Pri poézii, v ktorej je Janko Hraško považovaný v rozprávkovej ríši za jedného z najväčších odborníkov, sme ohľadli nos nad neúspešnými pokusmi rýmovať, z ktorých občas vychádzali nezmysly. Nielen z literárneho hľadiska. A ako pokrívkaľval mnohokrát rytmus! Aj preto sme vybrali tak málo víťazných prác. Ale ocenené vyčnievali nad ostatné práce a tie, ktoré majú ceny ešte viac. Trošku tvrdším orieškom bol Ľuboš Precner, ktorého báseň, je skvelá, ale nie tak celkom k téme. Ale Janko Hraško to pomohol vyriešiť. Viac o tom píše pani riaditeľka.

No a v próze? Janko si dokonca raz povzdychol: „Tie staré struky sú snáď natvrdlé.“ Samozrejme nie všetky, ale pri niektorých to tak už býva. Väčšina totiž nespĺňala ani tematické pravidlá k súťaži.

„Ale to čo sme ocenili, je skutočne dobré, však?“ utvrdil som svoj názor Jankovým Hraškovým prikyvnutím a on už letel do Rozprávkovej ríše, kde sa niečo začalo diať.

Pri zostavovaní zborníka som už bol sám. „To sa tomu Lukášovi či Márii píše, keď sa osobne poznajú s Jankom Hraškom....“

Mathej Thomka, prezident Literárneho klubu Mädokýš

Výtvarné práce

Máme za sebou vyhodnotenie 4. ročníka celoslovenskej literárnej a výtvarnej súťaže Janko Hraško ešte žije. Tento krát s podtitulom - *Ako vševed Janko Hraško pomáha postihnutým deťom a dospelým svojimi výmyslami a vynálezmi*. Dovolil by som si pár slovami zhrnúť tohoročnú výtvarnú časť.

Začnem malým porovnaním s predchádzajúcim ročníkom. Počet prác a ich kvalita bola naozaj úctyhodná. V tomto ročníku kvalita zaslaných v ničom nezaostala. Ale v počte trochu áno. Vysvetlenie je jednoduché. Zadanie bolo totiž komplikované malou „habadúrou“. Deti dostali za úlohu vytvoriť leporelo. Kompetentní sa ale nakoniec rozhodli vytvoriť priestor aj pre práce jednotlivcov. Celkom správne. Naša porota sa však rozhodla prihladiť pri udeľovaní cien na fakt, že leporelo by malo stáť, vzhľadom na väčšiu náročnosť, predsa len o stupienok vyššie. V konečnom výsledku sú však vyvážené zastúpené obe možnosti. Pri hodnotení sme prihladali na dodržanie témy (podtitulu) aj technických požiadaviek. Tak ako v minulom ročníku, aj teraz nás zarazil fakt, ako niektorí pedagógovia nezodpovedne pristupujú k svojej práci a námahe svojich zverencov a evidentne si riadne nepreštudovali zaslaný materiál o pravidlách súťaže. Je to veľká škoda a občas nám bolo veľmi ľúto, že musíme vyradiť prácu, ktorá by pokojne za iných okolností, mohla získať cenu. Škoda. Podstatná väčšina prác však určeným kritériám vyhovel. A bola naozaj radosť vidieť, ako sa deti spontánne a tvorivo k veci postavili. Obzvlášť v kategórii Vševed roka. Milo sme sa pobavili a bolo ozaj ťažké vybrať tých naj. Keby sa to dalo, oceníme všetkých.

Práce plné farieb, nápadov, detského humoru, ale hlavne empatie, opäť naplnili ciele tejto milej, netradičnej súťaže. Deti sa pokúsili, aspoň v myšlienkach a potom na papieri, podať pomocnú ruku tým, ktorí to naozaj potrebujú.

Výtvarné práce hodnotila porota v zložení Eva Chorvátová, PaedDr. Olga Flimelová, Mgr.art. Marek Kokoška a Mgr. Peter Piatko.

Mgr. Peter Piatko, hlavný porotca výtvarnej časti Janka Hraška

Sociologický prieskum - hľadáme pomoc

Sociologický prieskum ukázal, kde sa naša spoločnosť nachádza. Ako správa ďalej uvádza, je to zlé, je to zlé, je to zlé, je to zlé.

Pomoc, poskytnutie podpory, tak neurčitý a zároveň univerzálny pojem, až si už ani nevieme predstaviť, v čom vlastne spočíva. Taká konkrétna pomoc. Alebo vieme?

S fantáziou nášho obyvateľstva je to zlé.

Autori prevažne pristúpili k tradičným konštrukciám nadprirodzených síl. Janko ako pohanský bytový bôžik, ktorý už len svojou prítomnosťou všetko NEJAKO vyrieši. Či Janko čarodejník, ktorý má v zálohe vždy NEJAKÝ ten prístrojček s ohromným účinkom. Samozrejme, Janko Hraško je aj to jedno, aj to druhé aj všetko ostatné, ale na zaujímavý príbeh či obraz nestačí len byť. Odporúčam prečítať si rozprávky, slovenské, možno aj Dobšinského, lebo prekvapivým naozaj zázračným nápadom sa priblížilo len málo prác.

So svedomitou nášho obyvateľstva je to zlé.

Práce pôsobia neotesane. Oproti minulým rokom mám dokonca pocit, že tieto kláty prevažujú vo vyšších kategóriách. A to už neviem ospravedlniť ani vekom, ani skúsenosťou. A tak sa znovu opakujem, pracujte s textom aj po jeho dopísaní. Nechajte svoje slová dozrieť. A prosím, nenalievajte mušt do vínového pohára.

Percentuálne vyjadrenie poopravilo pôvodné znenie. Nie je to až také zlé, ako sa zdalo, nie je to veľa ale ani málo.

Autori sa popasovali so svetom postihnutých a starých ľudí, i hranicou k svetu tých menej postihnutých. Rozdiel v uhle pohľadu je zreteľný a pravdepodobne odzrkadľuje osobnú skúsenosť autora so svetom tých inak postihnutých, či jeho pozorovateľskú citlivosť či hĺbku odosobnenia. Časť autorov sa na druhú stranu pozerá cez hranicu, akoby do úplne iného sveta, akoby z počutia videnia. Iní túto pomyselnú hranicu vôbec nevnímajú, sústredujú sa na konkrétne osoby a situácie, kde už ani nezáleží, kto vlastne drží barlu. Vo svojej podstate zachytávajú politickú aj ľudskú tvár doby.

Keď správne zvolíme uhol pohľadu, sme dokonca lepší oproti západu. A tak nás možno aj určite poteší, že sme skoro už vo všetkom najlepši.

Štvrtý ročník bol, pre mňa osobne, viac sociologický ako literárny, prekvapivý a Lukáš Počatko.
(parafráza a citát: Bez Ladu a Skladu, Sociologický prieskum, Xmeto, 1989)

Martin Maňo Fülöp

Slová porotcu

Tohtoročné vyhodnocovanie najlepších literárnych prác bolo síce časovo menej náročné ako minulý ročník, pretože prác prišlo do súťaže menej. No ich literárne výpovede boli často tak zaujímavé, že som si niektoré práce musela prečítať i viackrát. Páčilo sa mi viacero zaujímavých myšlienok. Veľmi ma zaujali práce detí z Ludaníc, ktoré obsahovali zaujímavé nápady. Bolo veľmi podnetné čítať prózu súťažiacich v kategórii Staré struky.

Niektoré práce boli síce pútavé, no bohužiaľ nesúviseli s tohtoročnou tematikou. Myslím si, že deti uchopili tému Janka Hraška, ktorý pomáhal postihnutým deťom, rôznym spôsobom, každý zo svojho uhla pohľadu s primeranou dávkou fantázie a vlastnej tvorivosti.

Myslím si, že každý jeden súťažiaci v ktorejkoľvek kategórii si zaslúži veľkú uznanie za to, že v dnešnej uponáhľanej dobe si našiel čas, aby pracoval so svojimi myšlienkami, fantáziou a navyše – spracoval ich aj do umeleckej podoby a dal ich na papier.

Preto hodnotím tento ročník súťaže opäť za úspešný a teším sa, že na Slovensku sa rozširuje fanklub Janka Hraška i o nových členov. ☺

Mgr. Zuzana Vaváková

Správa o súťaži

Literárno - výtvarná súťaž Janko Hraško ešte žije bola vyhlásená 1. novembra 2009 a súťažná časť trvala do 30. apríla 2009.

Téma súťaže bola Ako vševied Janko Hraško pomáha postihnutým deťom a dospelým svojimi výmyslami a vynálezmi. - Vynálezy a výmysly turčianskeho malikána Janka Hraška na pomoc hendikepovaným ľuďom.

Literárnu tvorbu hodnotili profesor hraškologie Jano Cíger z Mádokýša, Anna Thomková, Zuzka Vaváková, Martin Fülöp a Mathej Thomka. Odbornú porotu výtvarnej časti a Vševeda roka tvorili výtvarníci v zložení Eva Chorvátová, PaedDr. Olga Flimelová, Mgr. art. Marek Kokoška a Mgr. Peter Piatko.

Do súťaže Janko Hraško ešte žije 2009 prišlo 261 súťažných prác, z toho 184 vševedovských a výtvarných, 73 literárnych diel a 4 hraškopátračské.

Hraškologovia opäť pokryli celé Slovensko. Tradične silná východoslovenská hraškovská komunita, ale konečne sa výraznejšie prebudilo i rodisko Janka Hraška, Turiec.

Do výtvarnej časti sa zapojilo 170 súťažiacich z dvadsiatich ZŠ, MŠ či CVC. Z nich bolo 87 prác jednotlivcov, ostatní pracovali na niektorom z desiatich súťažných lepeľ. Bohužiaľ aj tento rok neboli všetky práce správne označené, preto sme niektoré z nich ani nemohli oceniť...

Do súťaže Vševeda roka 2009 prišlo 14 prác.

Súťaže Zvedihraškov a Hraškopátračov sa zúčastnili štyri tímy či jednotlivci a víťazi z MŠ v Partizánskom objavili 18 kníh Janka Hraška.

V literárnej časti v kategórii próza porotcovia pozorne prečítali 51 príspevkov a v kategórii poézia 22 básní. Úbytok literárnych prác pripisujeme náročnosti témy.

Vo výtvarnej časti bola tvorivejšia kategória Hraškulčat a v literárnej kategória Hraščat. Naopak najmenej aktívne boli tento rok Hrachy.

Všetci tí, ktorí sa zapojili do súťaže a poslali nám správne kontaktné údaje, budú odmenení titulom bakalár hraškologie, víťazi titulom magister. Titulom doktor hraškologie – HrDr., ktorý sa získava za dve úspešné účasti v súťaži, sa môžu po tomto ročníku pochváliť HrDr. Mirka Novosedláková a HrDr. Martina Košecká.

Vyšší hraškologický titul - kandidát hraškologických vied – CHrSc., za viacnásobný prínos do hraškologie – získali HrDr. Mária Digoňová a HrDr. Lukáš Počatko.

Štatistik by sme mohli vytvoriť ešte niekoľko, ale najdôležitejšie je, že Janko Hraško v nás naďalej žije a veríme, že i žiť bude naďalej...

Janko Hraško ešte žije...

V ten deň, keď uzrela svetlo sveta myšlienka zamerania 4. ročníka celoslovenskej súťaže Janko Hraško ešte žije, som sa zhlboka nadýchla a vyslovila jediné slovo: uff !!

Vedela som, že to bude téma ťažká, najmä pre deti. Očakávala som, že dospeláci sa s touto témou popasujú bez problémov. Ale zdá sa mi, že opak je pravdou.

Potvrdilo sa, že do tohto ročníka prišlo podstatne menej prác ako v minulých ročníkoch, ale to sme očakávali. Viaceré práce „sa minuli cieľa“, ale prekvapilo ma, ako niektoré príspevky nemali s danou témou a Jankom Hraškom vôbec, ale vôbec nič spoločné, najmä – prekvapivo – niektoré príspevky v kategórii Staré struky.

Dlho som sedela nad básňou Ľuboša Precnera z Ludaníc... Pochopila som ju tak, že Janko Hraško perom a myšlienkami osemročného Ľuboša hlboko empaticky vyslovil svoj pohľad a názor na začlenených žiakov, ktorí sa vzdelávajú medzi zdravými deťmi. Názor hodný povšimnutia...

Videla som v tej chvíli za tými riadkami niekoľko našich detí, ktorým život nedoprial to, čo ostatným. Aj ďalšie práce detí z Ludaníc boli hlboko empatické. Určite majú dobré srdiečka a hendikepované deti by sa medzi nimi cítili chápané a akceptované.

Potešili ma mená, ktoré sa už niekoľko rokov opakujú – Lukáško Počatko, zabodoval kvalitou skoro v každej kategórii a verím, že ho čaká pekná literárna budúcnosť, Maroško Hliboký z Giraltovec ale aj pekný balík prác detí zo Základnej školy s materskou školou na Priehradnej ulici v Martine.

Ďakujeme za všetky príspevky, ďakujeme za Vašu chuť a ochotu písať. A ak náhodou Vaša práca v tomto kole nezvíťazila, nevešajte hlavy... Pred nami je jubilejný – piaty ročník.

Anna Thomková, riaditeľka SZŠ BellAmos

Kristína Vranecová*11 rokov, Dobšiná**Čestné uznanie za poéziu – Hráščatá***Hraško pomáha starým ľuďom**

Janko Hraško mladý,
rád jedáva čokolády.
Dedkovi už došli mladé roky,
donesie mu drobké lieky z apatieky.

Babka nosí okuliare,
chcela by vidieť farieb more.
Dedko stratil paličku,
potrebujeme pomoc maličká.

Janko Hraško beží hneď,
pozná na to odpoveď.
Aj vy deti pamätajte :
Starým ľuďom pomáhajte!

Každého pomoc poteší
a vy máte pokoj na duši.

Ľudmila Gočálová*10 rokov, Oravské Veselé**Čestné uznanie za poéziu – Hráščatá***Pomoc**

Janko Hraško malý chlap,
pomáhať chce veľmi rád.

Pomáhať chce deťom,
ktoré sú strašne choré
a chcú vidieť more.

More je ich veľký sen,
chcú ho vidieť aspoň jeden deň.

Janko im to rád splní,
loď s deťmi sa už na mori vlní.

Janko malý, milý chlap,
druhým pomáha veru rád.

Christián Majerský*15 rokov, Martin – Priekopa**Čestné uznanie za poéziu – Hrášky***Pomoc Janka Hraška**

Jedného rána som si vymyslel,
že zas spravím výmysel.
Čím ďalej máme viac malých ľudí,
tým nás to stále viac nudí.

Jeden z nich som aj ja Hraško Ján,
preto zväčšovač ľudí vyvíjam.
A odteraz budem veľmi rád,
že sa vysokým môžem do očí zadívať.

Bude sa nám to robiť ťažko,
to vám všetkým malým vravím ja Hraško.
Ale bude to stať za to,
verte mi, tento vynález bude nad zlato.

HrDr. Lukáš Počatko, CHrSc.*13 rokov, Michalovce**Cena za poéziu – Hrášky***JANKO HRAŠKO EŠTE ŽIJE ...****a toto ti odkazuje: Odkaz**

Stalo sa ti snáď už stokrát, že sa ti smial spolužiak?

Stáva sa to, veru tak!

Keď sa smejú, že

občas sa ti jazyk pletie,
ruka pekne písať nechce,
nebeháš a neskáčeš,
niekedy si poplačeš ...

Nezúfaj si kamarát! Isto ťa má niekto rád.

Teší sa keď

máš nápadov plné vrece,
smiechom sa ti trasie plece,
urobíš svoj ďalší krok,
oslávíš ďalší rok ...

Usmievaj sa, nebuď sám.

Veľa snívaj a sa hraj.

(Lietaj, tancuj, čo len chceš ...)

Srdcom všetko dokážeš!

metrov. Janko skontroloval monitor a posunul vznášajúci sa prístroj o kúsok doľava, takže mal tesne pred sebou plný hrachový struk. Stisol tmavozelené tlačidlo. Gulička sa trochu pootvorila a vyšli z nej dve umelé ruky s malými prstíčkmi. Oblapili strúčik, odtrhli ho a stiahli sa späť do útrobov prístroja, kde ho uložili.

Janko radostne zvýskol. Zopakoval skúšku ešte na jednom zelenom plode a potom privolať hráškozberača k sebe. Usadil si ho na ruku, vybral z neho hrášok a nechal ho odpočívať. Úsmev pretínal jeho tvár ešte dlho na to. Postupom času vytvoril ďalšie kusy vynálezu a začal s distribúciou. Prvý kus venoval chlapcovi na vozíčku v ich dedine, ktorý ho k nápadu inšpiroval.

Ostatné sa dostali do záhradkárskeho obchodu, či iných predajní. Keď sa o nejakú dobu prechádzal istou záhradkárskou štvrťou, uvidel viacerých hráškozberačov v akcii. Ich majitelia veselo stláčali gombíky na ovládači a zelená gulička lietala a zbierala zrelé plody.

Ing. Helenka Chachulová*50 rokov, Plevník - Drienové**3. miesto – próza – Staré struky***Dúhová gulôčka**

Mr. Malík sedel na múriku pri fontáne. Do skicára kreslil dievčatko. Držalo v ruke bábiku so žltými vlasmi. Odpočívali na lavičke oproti.

„Mami, prosím si rožok,“ povedalo a otrčilo dlaň. Drobito ho prstami. Omrvinky dopadli na zem k ružovým sandálkam. Pricupkali holuby. Dievčatko sa smialo a lákalo ich bližšie. Zapichlo zelené oká do Malíka.

„Ty si Janko Hraško? Poznám ťa,“ vycierala na neho drobné myšacie zúbky. „Mami, našla som Janka Hraška. Zoberiem si ho domov,“ oznámila.

„Myslela som si, že býva v rozprávke,“ usmiala sa mama.

„Stále to platí,“ vysvetľovala dcéra, „ale nevydržal poháňať voly celé dni a noci. Utiekol... Vieš?“

Vtom zazvonil mobil. Chvíľu telefonovala, potom začala zberať a ukladať veci do tašky. Postavila sa. „Júlia, pod', už musíme ísť domov.“

Zdvihla dcéru na ruky a snažila sa ju posadiť do invalidného vozíka.

Márne sa pokúšala vyšmyknúť. Odrazu dostala nápad. Svoju milovanú Barbie hodila na trávu smerom k Malíkovi. Potom obrátila k matke vykrivenú tvár.

„Mami, vietor mi odľúkol bábiku. Tam...“ ukazovala uslineným prstom. „Musíme ju zachrániť.“

„Dobre. Ale už žiadne hlúposti,“ vzdychla si mama.

Mr. Malík sa zošuchol z múrika, rezko zodvihol bábiku a podišiel k Júlii. Potom vytiahol z vrečka farebnú gulku. Pomaly ju vložil do jej dlane. Bola krásna. Ukrývala celý rozprávkový svet. Bez zábran si ju schovala do vrečka šiat. Malík sa iba usmial a žmurkol na ňu nebovými očami.

P.S. Obrázok od Mr. Malíka zavesili na stenu pri poličke s knihami. Dúhová gulôčka pomohla Júlii prekonať bolesť aj smútok počas dlhých dní v nemocnici.

„Nič sa ty neboj,” povedal Janko Hraško. „Ja ti ich nájdem aj opravím.” A tak aj bolo, lebo keď Janko Hraško niečo sľúbi, tak slovo dodrží. Zobral tie nešťastné okuliare aj s Adamom do dielne a celé popoludnie usilovne rezal, brúsil a píliť. „Tak,” povedal nakoniec, „tu sú tvoje okuliare a nielenže sú opravené, sú aj vylepšené!” nezabudol sa Hraško pochváliť. „Vyskúšaj si ich!”

Adam opatrne vzal okuliare a dobre si ich prezrel. Na prvý pohľad vyzerali ako predtým, ale na druhý pohľad zbadal na okraji rámu malý, malilinkatý štvorlístok. A keď si ich nasadil...

„Jej, Janko Hraško, veď ty svietiš! A ako krásne!”

„To preto, lebo som tvoj kamarát. Nainštaloval som ti do okuliarov špeciálny rozlišovač dobra a zla, takže ak sa k tebe niekto priblíži so zlým úmyslom, uvidíš ho celého čierneho a s rožkami. A ak s dobrým, bude svietiť.”

„Ďakujem ti, Janko Hraško! Vieš, ako ich budem odtiaľ volať? Hraškuliare!” povedal naradovaný Adam a rozbehol sa k malému dievčatku s dlhým vrkočom, ktoré už z diaľky krásne žiarilo...

Lucia Gecelovská

23 rokov, Košice/ Praha

2. miesto – próza – Staré struky

Hraškozberač

Jedného slnečného dňa, keď včely bzučali, višne sa červenali a struky sa zelenali, prechádzal sa Janko Hraško dedinou a nakúkal do záhrad. Ľudia oberali ovocie a veselo si pri tom vymieňali najnovšie klepy. Plodinou toho obdobia boli hrášky, ktoré sa patrične zaguľatili a maškrtným hrachožrútom to neušlo. Vyhrnuli sa von s miskami či taškami a načahovali sa po plných zelených strúčkoch. V jednej záhradke si Janko všimol čosi, čo ho zarazilo.

Rodinka sa radostne hemžila pri hriadke s hráškami, akurát jeden chlapec sedel bokom vo svojom invalidnom vozíčku a pozoroval ich. Oni sa zabávali zberom, on len nehybne kukal. Jankovi razom prebehol hlavou nápad. Oči mu zažiarili, ako vždy, keď ho trafi objaviteľská múza a rozbehol sa do svojej malej chajdy v tvare zelenej guľôčky.

Niekoľko dní sa z nej ozýval buchot, rezanie, pílenie i vŕtanie. Keď Janko nakoniec vyšiel von, na tvári mal spokojný výraz a v ruke držal svoj nový vynález – hráškozberača.

Prístroj mal rovnaký tvar a farbu ako jeho domček. Priemerom o kúsok presahoval dĺžku hrachového struku a na vrcholci mal čosi ako malé pozorovacie oko. V druhej ruke Janko držal zelený diaľkový ovládač. Usmieval sa od ucha k uchu a vykročil do zadnej časti svojej záhradky, aby prístroj otestoval. Sadol si na malú lavičku pod stromom, odkiaľ mal výhľad na hriadku s hráškami. Zhlboka vydýchol a zatlačil tlačidlo spúšťajúce jeho nový vynález.

Zelená hrachová guľička opustila jeho ruku a vzniesla sa do vzduchu. Zapol sa i monitor na diaľkovom ovládači. Zobrazoval to, čo videlo hrašie oko. Janko nasmeroval hráškozberača k cieľu. Ten ľahučko letel až k hriadke vzdialenej niekoľko

Ľuboš Precner

8 rokov, Presel'any

Cena riaditeľky BellAmos

Majo

Môj kamarát sa zle učí,
predsa závidia mu mnohí.
Diktát písať nemusí,
opisuje z knihy.

Ja však poznám jeho život.
Nemenili by ste!
To, čo ja hneď naučím sa,
on sa učí týždeň.

Veronika Gilániová

16 rokov, Oščadnica

Čestné uznanie za poéziu – Hrášky

Hraško a posunková reč

Janko Hraško – šuhaj z Turca,
v malej hrudi kus veľkého srdca.

Hoci drobný, s bystrým umom,
pomáhať chce všetkým ľuďom.

Zasmeje sa, porozpráva,...
vždycky je s ním dobrá vrava.

Nastal tu však jeden háčik,
nerozumie mu prváčik.

Nepočuje, nerozpráva,
len rúčkami čosi máva.

Hraško nevie, čo to je,
nuž sadne a študuje.

V hrubej knihe múdra vec:
„Naučme sa posunkovú reč!”

Jana Barillová

32 rokov, Spišská Nová Ves

Cena za poéziu – Staré struky

Janko Hraško a plyšový macko

Nemá labku, bolí ho to, hoc ľúbil ich veľmi,
sprvu baval tisíc detí, teraz leží v dielni.

Plače, slzu utiera si kožušinou z plyšu,
spomína si, ako deti na rukách ho kníšu.

Omrzel ich, prišli hračky, ktoré boli novšie
a dnes leží pohodený. Chýba mu i nožtek.

"Prečo nie je spravodlivosť?" tichúčko si smúti.
Janko Hraško dolu schodmi do dielne sa rúti.

Janíčkovi prišlo macka prenesmierne ľúto,
opravil ho, prišiel labku, stvoril k nemu puto.

Teraz slúži dobrým deťom, často sa s ním hrajú.
Radujú sa, že v domove toho macka majú.

Koľko detí chudobných je, chceli by sa hrať?
Ak máš hračku a nechceš ju, prosím, choď im dať.

HrDr. Miroslava Novysedlákova

21 rokov, Poprad

Cena za poéziu – Staré struky

Janko Hraško - memento mojich detských snov

V spleťom svete miest kráča
sám bez kulís a hľadá
zmysel - akési memento
v klíčení
hrachu svojho Ja...

V úryvkoch rozprávok sa stáva
mesiášom odvahy,
dnes nekompletné struky
podávajú si ruky,
ale on navždy zostane
Jankom Hraškom,
mementom
šťachetných ľudí
a mojich detských snov.

Štefan Matulák*10 rokov, Bojnice**1. miesto – próza – Hráščatá***Čarovné laboratórium Janka Hraška**

Janko Hraško si v poslednom čase uvedomoval, že sa v rozprávkovej ríši nudí. Sem – tam si spomenul, ako sa k nemu niektorí jej obyvatelia správali povýšenecky len preto, že bol malý. Ako ich potom okabátil! Aj teraz sa na tom smeje. Dal im príučku, že aj malý je dôležitý.

„Musíš mať hlavne dobré srdce“, pripomínala mu dobrá mamka a tatko súhlasne pokyvkával hlavou. Ako rád by ich teraz videl!

Máča si drobné nôžky v čistej mláke a najradšej by sa za nimi rozbehol. No nemôže. Dal sľub, že sa pôjde pozrieť do neznámeho sveta – sveta ľudí a skúsi v ňom napraviť všetky chyby a krivdy. A potom sa rýchlo vráti k mamke a k jej haluškám!

V okamihu sa teda zmenil na hrášok a dlho – predlho sa kotúľal, až sa dokotúľal do nášho sveta.

Zastaví sa na jednom chodníku. Všetci chodci, čo na ňom stoja, poslušne sledujú svetelného panáčika na stĺpe. Všetci sú nervózni a nedočkaví, niekde sa asi ponáhľajú. Panáčik vykročil a všetci s ním.

Tlačia sa dopredu – až na jedného človeka. Zdá sa, akoby nevedel, čo má robiť. Podobá sa na svetelného panáčika na stĺpe a v ruke drží bielu paličku, ktorou šťuchá pred sebou. Janko si myslí že, chce všetkých biť, lebo sa mu ľudia vyhýbajú a snažia sa ho nevyšmáť.

„Babi, ten ujo je slepý?“ pýta sa dievčatko na prechode. „Áno, Ninka, nepozeraj sa tam“, počuje Janko babičkinu odpoveď. Rozhovor ho zaujal, lebo sa ešte dozvedel, že je to hotové nešťastie byť nevidiacim. Rýchlo nasadol na topánku jedného žiaka a vkĺzol do pivnice starého domu.

Do večera rozmýšľal o tom, čo ešte videl a zažil v ľudskom svete. Dozvedel sa, že je hotovým nešťastím byť ešte nepočujúcim, vozíčkarom a človekom, ktorý nikdy nevyrastie, alebo nebude myslieť ako dospelý. A vtedy dostal výborný nápad – zriadi si čarovné laboratórium a všetkým pomôže. Z rozprávkového sveta požičia ľuďom napríklad sedemmilľové čižmy, čarovné byliny a živú vodu – pre každého niečo iné. To je ono! A ak to nepomôže, skúsi vyrobiť „moderné“ zázračné veci – umelé oči, „pavúci“ vozík...

Odrazu počuje zďiaľky mamkin hlas : „Dôležité je mať dobré srdce a chcieť pomáhať. Si malý a zmeštiš sa ľuďom do ucha. Keď bude niekto potrebovať pomoc, stačí pošepkať ten správny nápad.“

Odvtedy je Janko Hraško u nás. S nevidiacim pánom chodí vodiaci psík, pani na vozíčku odvezie výťah na poschodie tam, kde treba. Nepočujúce deti a ľudia, ktorí navždy zostanú vo svete detí, nám hrajú pekné divadlo. Je toho zatiaľ málo, lebo Janko Hraško je malý a nestíha častejšie radiť. Mal by si vedieť, že jedného dňa príde aj k tebe. Uvidí sa, či počúvneš jeho slabý hlások...

Filip Podhorányi*15 rokov – Martin**Čestné uznanie – próza – Hrášky***Jančoho vynálezy s.r.o.**

Bol raz jeden Janko Hraško, ktorý bol síce nízkeho vzrastu, ale vysokého intelektu. Rád zostrojoval rôzne zaujímavé vynálezy. Po čase si jeho talent všimli všetci v meste a Janík s peniazmi z eurofondov nakúpil celkom nové a kvalitné náradie, materiál, najal si zamestnancov. Založil si firmu Jančoho vynálezy s.r.o.

Spoločnosť mala obrovský úspech, rozrástla sa, bohatla, o zákazníkov nemala núdzu. Vznikla veľmi uznávaná silná firma. Každý, kto potreboval vymyslieť a vytvoriť vynález, vedel na koho sa obrátiť. Za dverami, na ktorých visel štítok Ján Hraško bola malá kancelária. V koženom kresle uprostred miestnosti sedel náš hrdina. Po zaklopaní na dvere pracovne vstúpil vysoký muž. Kombinácia vysokej postavy a nízkeho stropu spôsobila poriadne veľkú modrinu na jeho čele. Šúchajúc si ubolenú hlavu povedal: „Dobrý deň, pán Hraško. Volám sa Servác Dobrovský. Som riaditeľ miestnej nemocnice. Prišiel som vás požiadať, či by ste nemohli vytvoriť vynález, ktorý by pomohol deťom s telesným postihnutím.“ Ponuka pána Serváca sa nedala odmietnuť. Hneď na druhý deň začali pracovníci zisťovať, s čím majú deti najväčšie problémy. Výsledkom spoločného úsilia bolo vytvorenie projektu, ktorý nazvali Super-duper extra hrach. Vypracovali plány, vytvorili prototyp. Úspešne ho odskúšali a dali do hromadnej výroby. Tak vznikol prvý plne automatický robot schopný plniť túžby svojich majiteľov.

Deti boli šťastné, lebo mohli konečne vykonávať činnosti, ktoré sú pre nás ostatných samozrejmosťou, no pre nich boli doteraz neprekonateľným problémom. Jančoho vynálezy s.r.o. opäť odviedli kvalitnú prácu, no napriek tomu nepýtali honorár. Úsmevy detí, ktorým vynálezy pomohli, boli tiež na nezaplatenie.

HrDr. Martina Košecká*37 rokov, Senec**1. miesto – próza – Staré struky***Hraškuliare**

Vykračuje si Janko Hraško okolo školy, veselo si pohvizduje, keď tu zrazu čosi začuje.

Spoza školského plota sa ozýva krik, smiech i plač... Vyskočí Janko Hraško na plot a čo nevidí? Vidí malého Adama, ako stojí po kolená v prhl'ave, plače a šúcha si oči a okolo neho bandu veľkých chalanov, ktorí sa smejú, až sa za bruchá chytajú a vykrikujú: „Okuliarnik škuľavý, spadol na nos do trávy!“ A ešte si aj zjavne myslia, akí sú vtipní.

Nahneval sa Janko Hraško, zoskočil z plota a chalani sa prestali smiať a začali aukať a ochkať: „Čo to..? Au! Tá prhl'ava sa zbláznila!“ A rozutekali sa na všetky strany. (Určite už tušíte, že to nebola prhl'ava, ale riadne nahnevaný Janko Hraško.)

Keď chalaniská zmizli, spýtal sa Janko Adama: „A teraz mi povedz, čo si tu s nimi robil. Či nevieš, že takým, ako sú oni, je najlepšie sa zďaleka vyhnúť?“

„Viem, viem,“ zavzlykal Adam a zažmurkal. „Ale vieš, oni sa tváril tak milo... Povedali, že mi niečo zaujímavé ukážu, ale potom mi zobrali okuliare a hodili ich sem. A ja som nevidel tú prhl'avu, lebo bez okuliarov vidím veľmi málo... A teraz sa určite zlomili a mama sa bude hnevať...“ Adam sa znovu rozplakal.

Michaela Laura Haceková*14 rokov – Kysucké Nové Mesto**3. miesto – próza – Hrášky***Nenahraditeľný sluch**

Janko Hraško putoval krajinou a vďaka svojim záračným schopnostiam a dobrému srdcu sa snažil kdekoľvek, kam prišiel, pomôcť ľuďom, ktorých sužovali nejaké zdravotné problémy. Nezáležalo, či boli trvalé, alebo dočasné, drobného chlapčeka potešilo, keď mohol akejkolvek bytosti doniesť čo i len najmenšiu úľavu.

V jednej dedine si všimol sedieť na schodoch smutné dievčatko. „Čo sa ti stalo?“ opýtal sa, no nedostal nijakú odpoveď. Dievčina len beznádejne ukázala na svoje uši. „Asi nepočuje,“ napadlo Jankovi Hraškovi.

Vtom sa vo dverách ukázala matka dievčatka a začala vysvetľovať: „Pred týždňom bol v meste ohňostroj a Zuzka sa šla s niekoľkými kamarátkami pozrieť na tú náheru. Myslela si, že stojí na bezpečnom mieste, dostatočne ďaleko od vybuchujúcich striel a prskaviek, no jeden granát sa zhodou náhod zatúlal až ku nej a vybuchol jej priamo pri uchu. Spôsobil, našťastie, iba obrovský rachot, teda moja dcérka nebola nijako ináč zranená, no poškodil jej niečo v uchu, a teraz nepočuje. Lekár hovorí, že je to len dočasný stav a sluch by sa mal skôr či neskôr úplne obnoviť, ale aj tak je to poriadne nepríjemné. Zuzka rozprávať môže, no keďže nič nepočuje, musíme spolu komunikovať iba cez posunky alebo všetko zdĺhavo písať. Nemôže ísť ani do školy a bojím sa, aby priveľa nezameškala a nemala problémy s dobiehaním učiva.“

Janko sa zamyslel. Zrazu dostal nápad a poklopkaľ sa po čele. „Myslím, že vám dokážem pomôcť,“ povedal, „len mi dajte chvíľku času, hneď sa vrátim.“

Rozbehol sa po ulici a uchýlil sa do izby v penzióne, ktorú si prenajal. Cestou kúpil zopár potrebných vecí v obchode s elektronikou. Zavrel za sebou dvere, vybral technický kufrík s dal sa do majstrovania. Vďaka svojej zručnosti mu práca netrvala dlho. O hodinku už aj so svojim dielom trielil k domu, v ktorom bývalo dočasne nepočujúce dievčatko.

Ihneď, ako zaklopal, otvorila mu usmiata matka a srdečne ho pozývala dnu. Na stole v kuchyni boli pripravené rozmanité dobroty. Avšak Janko si nič nezobral, pokým mame aj dcére dôkladne nevysvetlil, ako vecička funguje.

„Toto je prístroj, ktorý na svojom elektronickom displeji zobrazí všetko, čo povedia ľudia v najbližšom okruhu dostatočnou hlasitosťou. Zuzka si bude môcť slová jednoducho prečítať a odpovedať. Táto pomôcka jej dobre poslúži, kým nebude znovu počuť.“

Obe ženy sa príručnému počítaču veľmi potešili a ihneď ho aj vyskúšali. Na všeobecnú spokojnosť fungoval bezchybne!

Keď prišiel čas odchodu, obe presviedčali Janka, aby ešte zostal, no on už musel ísť. Cítil, že aj inde ho potrebujú. Rozlúčili sa ako dobrí priatelia a zamávali si na rozlúčku.

O dva mesiace sa Janko Hraško vracal cez tú istú dedinu. Pri pohľade na dom na rohu si spomenul na Zuzku. Dlho nerozmýšľal, podišiel ku dverám a zaklopal. Otvorilo mu usmiata dievčatko. Mladá dáma sa práve vrátila zo školy a bolo očividné, že klopanie počula vlastnými ušami.

„Veľmi ti ďakujem, Janko, ale tvoju pomôcku už viac nepotrebujem. Čas všetko vyriešil a dnes už opäť bezchybne počujem! Avšak naozaj neviem, čo by som si bez tvojho počítača počas tých krušných chvíľ počala,“ spustila Zuzka. Prístroj mu podala úhľadne uložený v malej škatuľke a dodala: „Verím, že v budúcnosti ešte niekomu poslúži.“

Janko mal po tomto stretnutí hneď lepšiu náladu. Srdce mu zohrieval blažený pocit, že niekomu poslúžil a bol naozaj osožný. Toto šteklenie bolo preňho dôležitejšie než akékoľvek peniaze či materiálne dary.

Maroš Hliboký*10 rokov – Giraltovce**2. miesto – próza – Hráščatá***Janko Hraško a jeho brat**

Kde bolo, tam bolo, žila raz jedna rodinka. Bola veľmi bohatá. Mali dvoch synov. Staršieho Janka Hraška, ktorý bol malý ako hrášok a mladšieho syna Alojza, ktorý bol slepý od narodenia. Mohli si všetko kúpiť, čo chceli, ale zrak pre svojho syna si kúpiť nemohli. Hoci boli bohatí, boli štedrý, nie skúpi a učili svoje deti láske, slušnosti a vzájomnej pomoci.

Janko Hraško mal veľmi rád svojho brata. Od narodenia mu bol stále nablízku, aby mu mohol pomáhať. Bol jeho zdravým okom.

Medzitým vymýšľal aj všelijaké vynálezy, aby mu pomohol. Ale všetky vynálezy mu zlyhali. Napríklad vynález s názvom tretie oko. Fungovalo ako kamera. Malo mu pomôcť vidieť. A ďalšie všelijaké iné vynálezy. Nepodarky. Keďže nič nepomáhalo, tak Janko Hraško aj naďalej chodil všade s Alojzom. Do školy, na prechádzky, v puberte aj za dievčatami. Hraško bol taký maličký, že mu sadol na ucho a šepkal bratovi do ucha, kam má ísť, kde má prekážky, atď. Tvorili tím. Alojz spolu s Hraškom fungoval ako zdravý vidiaci chlapec. Po kope ich držala bratská láska.

Ale Alojz bol už čoskoro dospelý a Janko vedel, že sa ich cesty rozídu. Musel už niečo konečne vymyslieť, čo bude fungovať. Skúsil vycvičiť psa. Vedel, že psi sú inteligentné a že sú verným priateľom človeka. Tento pes sa volal Rex. Podarilo sa! Rexa mu podaroval na osemnáste narodeniny.

Hraško a Alojz zistili, že vynálezy nie sú všetko. Veľmi dôležitá je bratská láska, porozumenie, vzájomná pomoc a dokázať sa obetovať pre niečo a niekoho.

A odvtedy sa Janko Hraško rozhodol, že bude pomáhať hendikepovaným, slepým ľuďom. Jeho prácou sa stalo cvičenie psov pre zrakovo postihnutých ľudí.

Patrik Repán*11 rokov, Martin**3. miesto – próza – Hraškulčatá***Janko Hraško a jeho psík Hafík**

Janko Hraško – vševед, putoval po širom svete a pri svojom putovaní sa zatúlal do krajiny slonov, zebier, žiráf, v ktorej neustále práží slniečko a človek vidí kopec utrpenia.

Tou krajinou bola Afrika.

Po cestách ho sprevádzal štvornohý priateľ – psík Hafík.

Tento mal záračnú moc. Svojou prítomnosťou vedel uzdravovať ľudí.

Jedného dňa sa zastavili v osade plnej malých černoškov, ktorí okrem toho, že boli vyhladnutí a slabí - trpeli chorobou, zvanou malária. Pohľad na ne bol veľmi smutný. Nevládali ani chodiť. V horúčkach ležali a nevnímali svet okolo seba. Ich telička boli celkom vyslabnuté. Janko Hraško spolu s Hafíkom dumali, ako im pomôžu. Hafík obiehal od jedného k druhému a neustále ich obliezol. Janko Hraško im zatiaľ uvaril medicínu na ich uzdravenie. Každý deň im vševедko ráno dával svoj liek a Hafík ich svojou prítomnosťou a nekonečným olizovaním utešoval. Až jedného slnečného rána, keď prišli opäť k deťom, tieto mali na tvárach úsmev. Niektoré sedeli, iné dokonca už aj behali a choroba akoby zárazkom sa úplne stratila. V očiach detí sa zajaľala radosť, šťastie a vďaka.

A neviete komu patrilo najväčšie poďakovanie? No predsa Hafíkovi, ktorý sa ani na chvíľu od nich neodtrhol a tým, že ich neustále olizoval, im dal pocítiť, že ich má niekto naozaj rád!

Lebo láska je najväčší „vynález“ na svete!

Michaela Heržáková*9 rokov, Stará Ľubovňa**Čestné uznanie – próza – Hráščatá****Ako malý Hraško, no veľký hrdina, pomáhal hendikepovaným ľudom
Tretí hrášok***

Jedného dňa si Janko Hraško všimol, že často stretáva tú istú babičku, ktorá sa už dlho trápi so svojím postihnutím. Vôbec nemohla chodiť a bola odkázaná na vozík a pomoc iných.

Preto jej vyrobil špeciálnu stoličku. Babička totiž bývala v dome s mnohými chodbami a keď niečo potrebovala napr. z pivnice, nemohla si po to zísť. Táto nová stolička ale dokázala zázraky.

Stačilo, že babička stlačila pravé tlačidlo a stolička jej zovšadiaľ priniesla, na čo si len pomyslela. Chodila dokonca aj do obchodu na nákup. Keď babka stlačila ľavý gombík, zo stoličky sa vytiahli ruky, ktoré robili všetko potrebné, varili, prali i upratovali. Babka iba naťukala svoje túžby a požiadavky na displej stoličky, ktorý bol na pravej opierke, a všetko bolo o chvíľu hotové.

Stolička od Hraška babičke nielen pomáhala, ale vždy keď na nej sedela, dodávala jej aj silu, aby sa toľko netrápila a bolesti jej postupne prestávali.

Chcela sa Hraškovi poďakovať, no jeho už nebolo. Asi utekal pomáhať ďalším hendikepovaným ľuďom.

Diana Smolíková*12 rokov, Martin**Čestné uznanie – próza – Hráščatá****Janko Hraško ešte žije...***

Janko Hraško raz zabľúdl. Chodil sem a tam, až prišiel do nemocnice. Vlastne, do ústavu pre postihnuté deti. Keď vošiel cez dlhú chodbu, ktorá bola napoly zelená a napoly oranžová a po jej bokoch boli pohádzané všelijaké lekárske pomôcky, veľmi sa prekvapil. Bol to hrozný pohľad.

A deti sa tu prechádzali len tak, no v ich tvárach bolo vidieť, že nie sú šťastné. Janko nemal problém prejsť do ktorejkoľvek izby, pretože bol taký maličký, že ho opatrovatelky nebadali. Prekľzol teda do prvej izby.

Na vozíčku sedelo blondéavé dievčatko s veľkými krásnymi očami. Janko vošiel, dievčatko sa naňho pozrelo a usmialo sa. Janko vyšiel po drobných schodíkoch na nemocničnú posteľ a skočil dievčatku na kolená. Zasmialo sa a spýtalo sa ho, ako sa volá.

„Janko“, odpovedal priateľivo.

„Ja som Terezka a nemôžem chodiť!“ povedalo dievčatko. Janko ju drobnou rúčkou pohladil. Terezka sa zahľadela von oknom a malá neposlušná slzička jej pomaly stekala po tvári. Janko sa do okna pozrel tiež a zamyslel sa, ako by mohol Terezke pomôcť. Bola veľmi milá a určite by si obľúbila aj Jankov domov. Bývala by u Janka a kamarátili by sa spolu. Terezka by mala rodičov a Jankovi rodičia by mali dievčatko a tiež by si ju obľúbili. No v tom mu niečo napadlo.

„Terezka, nechcela by si ísť k nám domov?“

„Nemôžem chodiť a odtiaľto ma nepustia!“ povedala Terezka. Jej rozžiarené oči zase posmutneli a tak sa Janko znovu pustil do rozmýšľania.

Podoprel si bradu rukou, aby lepšie myslel a zadíval sa do okna. A zase mu niečo napadlo. S Terezkou zavolali do jednej miestnosti všetky deti a tam im povedal svoj plán. Janko sa rozhovoril o tom, ako sa vyučil za vševeda a opravoval všetko možné, pretože bol veľmi maličký.

Tentokrát vymyslel, že by zostrojil prístroj, ktorý by vyzrával všetky deti. Deti mu zatlieskali a veľmi sa potešili, no Terezka sa netešila a Janko tušil prečo.

HrDr. Mária Digoňová CHrSc.*13 rokov – Giraltovce**2. miesto – próza – Hrášky****Jeden pre druhého...***

...Rodina je ako hrachový struk. Aj keď vypadne niekoľko hráškov, struk zostáva vždy celý...

A už je to tu. Leto. Nával vône a energie. Vôňa čerstvo pokosenej trávy tancuje s kvetmi zdobiacimi záclonu na okne. Plná očakávaní vychádzam z domu. Život. To je to prvé, čo si všimnem. Niet jednej veci, ktorá by sa netešila slnečnému počasiu.

Kráčam po ceste, zrazu zbadám na stĺpe: V decembri sa uskutoční súťaž: „ŽIME JEDEN PRE DRUHÉHO!“.... Na víťaza čaká odmena!

Hm..., odmena, to bolo podstatné slovo, ktoré stačilo na to, aby som sa pohrávala s myšlienkou, že do tej súťaže sa zapojím aj ja. Pomyslela som si: „Veru, každá koruna dobrá!“

Odvtedy neprešiel deň, počas ktorého by som neuvažovala, akú pomôcku vymyslím. No márne! Akoby všetky moje mozgové bunky odišli do penzie. Kedysi živá krajinka sa zmenila na nepoznanie. Vonku pomaly ale isto zavládla zima. Všetko bolo biele, ani posypané cukrom.

Zrazu na mňa skríkla mamka: „Dones hrach na polievku!“ Hneď som bežala k mrazničke po hrášok. Keď som hrášok vysypala do misky, spolu s ním mi do nej vpadlo niekoľko slz zo strachu, že do súťaže nič nevymyslím. Malé teplé slzy jemne rozdeľovali a roztápali zmrazené hrachy. Zbystrím svoje štyri oči, keďže nosím okuliare, a ticho sledujem, ako sa zelené čudo po stole pohybuje.

„Vari vie hrach chodiť?“ nejde mi do hlavy. Zaostrím lepšie a vidím zelenú guľôčku v modrej košielke a uhl'ovom klobúčiku. Presne ako bájnny Janko Hraško.

Ktosi sa tíško ozval: „To som ja!“ Neverím vlastným ušiam. Naše pohľady sa stretli a vtom už neverím ani vlastným okuliarom. Živý Janko Hraško!

Zhovorčivý hrach sa ihneď prihovril a už sme boli kamaráti. Viem, znie to zvláštne, no je to pravda. Po hodinách rozprávania sme už o sebe vedeli všetko. Dojímavé príbehy nás donútili vyníčiť tri a pol balíčka hygienických vreckoviek. Ani sme si nevšimli, že noc nám už zaklopala na dvere. Janka som uložila do škatuľky od prsteňa a plní radosti zo vzájomného stretnutia sme od únavy zaspali.

Ráno vstanem celá opuchnutá a len cez malú škárku v očiach zazriem čosi na stole. Je to akýsi plánik. Hltavo a rýchlo čítam celý plán.

„Vozík je poháňaný na palivo, ktorého zásoby sú nevyčerateľné. Tým palivom je láska. Každý, kto si na ten vozík sadne, pocíti nekonečnú radosť a nevníma svoje trápenia. Všade sa dostane bez problémov, vozík dokáže sám chodiť po schodoch, hore i dolu nimi. Chorí ľudia konečne majú pocit, že sú zase zdraví.“

Času niet, rýchlo beriem plánik aj s nákresom pohyblivého vozíka a prichádzam na súťaž. Samozrejme, s Jankom vo vrecku. Po chvíli nám oznamujú výsledky.

„Môj plán je najlepší!“ Ďalším šokom, no zároveň odmenou, je pre mňa prvá cena, ktorou sú úsmevy všetkých chorých, ktorí veria, že nový vynález im pomôže. Zostávam tam stát smutná, no zároveň šťastná. Cestou domov ďakujem Jankovi za veľkú pomoc.

Po čase sme si založili spoločnú firmu „Poplatok je úsmev“. Na trhu sa ihneď ujalo všetko, čo Janko vymyslel. Či už to bola hovoriaca palička alebo okuliare, cez ktoré videli aj nevidiaci, náhradné uši pre nepočujúcich alebo chodiaca posteľ pre ležiacich a mnoho ďalších výnimočných vecí.

Len dúfajme, že sa Jankovi tak skoro jeho nápady neminú...

HrDr. Lukáš Počatko, CHrSc.*13 rokov – Michalovce**1. miesto – próza – Hrášky****Ako Janko Hraško po kalužiach skákal a čo sa dozvedel***

Bolo po daždi. Zem voňala. Vzduch dýchal sviežosťou a čistotou. Nádherné letné popoludnie. Slniečko svietilo a pokúšalo sa vysušiť aj posledné kaluže na chodníku. „Nechod' po mlákach!“ kričala mamička na malého, asi trojročného chlapčeka.

To poznám, pomyslel som si. Zas jedna mamička, ktorá už zabudla byť dieťaťom. Už dávno som si všimol, že dospelí každú mláku starostlivo obchádzajú. Prečo? Boja sa? Majú s mlákami zlé skúsenosti? Ja nikdy mláky neobchádzam a vošiel by som aj do tej spomínanej. Pretože kedysi dávno sa mi stala príhoda. Ocitol som sa v mláke na oblaku. Vážne! Poobzeral som sa trochu a vtom som ho zbadal. Chlapca. Pozeral na mňa prekvapene, bol rovno pod mojimi nohami, a niekoho mi pripomínal.

„Ahoj,“ ozval sa opatrne a veľmi pomaly, akoby starostlivo hľadal slová.

„Ahoj,“ odpovedal som, „ako sa voláš?“

„Oknaj,“ znela odpoveď. Oknaj? Ved' to je Janko odzadu! A ja sa volám Janko. „Oka as šám?“ opýtal sa Oknaj. Ešteže už od malička rozprávam aj odzadu. I

Ihneď som pochopil, že sa ma pýta, ako sa mám.

„Dobre,“ teda „erbod,“ odpovedal som. Až teraz som si všimol, že Oknaj sa pohybuje pomocou zvláštneho zariadenia, podobného našim invalidným vozíkom.

Neprekážalo to však nikomu z nás. Tak sme sa zhovárali a prechádzali z jednej mláky do druhej. Bolo to zábavné. Dozvedel som sa, že všetci máme v ich svete dvojníkov, aj keď nie celkom identických. Kto je v našom svete nejako hendikepovaný má v ich svete dvojčeka zdravé a naopak. Tak preto ten vozík, pomyslel som si.

„A nie sú deti, ktoré napríklad nevidia, smutné?“

„Každý je niekedy smutný, ale vie, že niekde má dvojníka, čo vidí a to je dôležité. A keď zavrie oči, môžeš si predstaviť čokoľvek..“

Veru. Snívať sa dá stále. Musím to porozprávať kamarátom a aj to, že je taký svet, v ktorom keď išrp (prší), tak kvapky nepadajú z oblakov smerom dole, ale naopak. Pekne krásne vyskakujú zo zeme do oblakov a oni nazerajú, či v kalužiach neuvidia niekoho z nás. V ich svete je všetko naopak.

„A vidíte do nášho sveta aj inokedy?“

„Nie, iba keď je po akúbe (búrke),“ odpovedal mi Oknaj. „Väčšinou ale vidíme len vaše oblaky a počujeme krik: „Nechod' do mláky! Čo nevidíš? Kam to stúpaš?“

„A na vás vaše mamy nekričia?“

„No, niekedy, keď sa boja, že vyschneme.“

„Ahá, naše sa zas boja, že budeme mokri.“

Tak sme zistili, že mamy sú v každom svete rovnaké, boja sa o nás, lebo nás majú rady. A či tej svojej povie: „Míbul' ať, akčimam“ alebo „ľúbim ťa, mamička“, je to jedno, hlavne to povedzte. A keď je po daždi, nezabudnite aspoň nakuknúť do najbližšej mláky. Určite na vás zvedavo pozrie roztopašné dieťa.

Pozrieť sa na seba z druhej strany, nikdy nie je na škodu. Nech sa v iných svetoch z toho nášho neozýva len krik alebo nárek! Ved' zajtra môže byť všetko naopak ...

Nemala rodičov a keď by bola zdravá, vyhodili by ju na ulicu. Janko ju jemne pohladil po ruke a povedal, že keď bude zdravá, môže bývať u nich. Terezka sa začala tešiť a plánovala si, ako pobozká Jankovu mamičku na líčko, keď ju privedie domov.

O pár dní Janko zostrojil prístroj, ktorý bol veľký ako obývačka. Terezka sa nemohla dočkať, kedy pôjde ona do prístroja a bude znova chodiť. A to ešte nevedela, aké prekvapenie ju čaká. Vedel o tom iba Janko. Terezka sa konečne postavila a prešla dlhú chodbu, pribehla za ňou akási žena, ktorá vyzerala ako Terezka. No omnoho väčšia. Mohla mať tak tridsať rokov. A Janko Terezke povedal, že to je jej mamička. Natešená Terezka ju objala a išla do svojho pravého domova. Janko sa za nimi šťastne pozerol. Predsa našla Terezka rodičov. A teraz musí ísť domov. Tak, dovidenia!

Vševod roka 2009**HrDr. Lukáš Počatko, CHrSc.***13 rokov – Michalovce**1. miesto – Vševod roka*

Urobil som model ihriska, po ktorom by sa mohli deti pohybovať pomocou magnetu. tento princíp by sa mohol využiť aj v izbe....

Keby bol magnet pripevnený na nejakých koľajniciach na strope a druhý by mal nemobilný človek na páse, mohol by sa pomocou toho nadvihnúť na posteli alebo aj premiestniť.

Tomáš Čabák*10 rokov – Humenné**3. miesto – Vševod roka**Palica „obojručka“, pre tých, ktorí ju potrebujú***Zuzana Bubnášová***9 rokov – Humenné**3. miesto – Vševod roka**Vozík, ktorý má nohy*